

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
Numărul 4 Lei.

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Noua formulă

Cu puțin înainte de încheierea acestui număr am reușit să primim dela București noua formulare a dispozițiilor legii pentru regimul cultelor, pe cari le dăm aici în următoarele:

Art. 10. — Proprietara averilor bisericești de orice natură este comunitatea credincioșilor acelor părți constitutive ale cultelor, în a căror posesiune se găsesc aceste averi.

Art. 47. — În caz de treceri colective dela un cult la altul, de natură a modifica esențial structura unei comunități bisericești, și când cei trecuți sau rămași nu vor avea biserică și casă parohială în localitate, statul le va acorda, la cerere, ajutoarele necesare pentru construirea acestora.

Când însă cei trecuți sau rămași n'ar voi să solicite acest ajutor și ar reclama împărțirea averilor bisericești de orice natură a comunității lor, se vor adresa în acest scop tribunalelor competente.

Situația fundațiilor administrate de comunități religioase locale se va regula, în cazuri de trecere, conform prevederilor din legea persoanelor iuridice.

Asupra folosinții pământurilor și pădurilor acordate parohiilor prin reforma agrară va decide, în toate cazurile de trecere dela un cult la altul, ministrul cultelor de acord cu acel al agriculturii.

După cum reiese din această nouă formulare a dispozițiilor referitoare la averile bisericești, d. ministru Lapedatu a omis, cei drept, afișarea categorică cu *schimbarea de proprietate* a bisericii și casei parohiale, în cazul de trecere a majorității — prevăzută în fostul art. 41 —, dar textul care a venit să înlocuiască aceea dispoziție, nu schimbă, după părerea noastră, întru nimic situația. La prima vedere noua formulă pare mult mai inofensivă, fiindcă îți face impresia, că, oricâți ar trece dela un cult la altul, averea rămâne vechiului proprietar. Citită însă mai cu multă atenție și căutând rostul cuvintelor „cei trecuți sau rămași”, noua formulă rasimă tot pe principiul, că averea rămâne, sau trece, cu majoritatea. Deosebirea e numai, că ceea ce înainte se spunea cinstit și pe fața, în noua formulare a căutat să fie tănuț ca un ce de sine înțeles.

În ce privește restul dispozițiilor, s'au păstrat cele vechi, ori s'au redactat, pe alocurea, și mai confuz, pentru ca interpretii legii să fie și mai la largul lor întru a le tâlcui dupăcum vor pretinde interesele celor ce vor deține, după vremuri, puterea.

Noua formulă a dlui Lapedatu ne mulțumește deci tot atât de puțin ca și cea veche. Că statul ce va face și cum va ajutama pe ceice ar trece „colective” dela un cult la altul, aceasta, în definitiv, îl privește. Dar nu putem admite, sub nici un cuvânt, ca averea din parohiile noastre — al căror subiect nu este cel provăzut în art. 10 de mai sus — să poată trece cu cei rătăciți, fie aceștia și marea lor majoritate. Chiar și în acest caz vechea parohie rămâne, și cu ea trebuie să rămână neștirbită și întreaga ei avere.

Noul proiect al dlui Lapedatu nu-i iertat deci să devină lege și în scopul acesta trebuie să facem cu toții tot ce ne stă în putere.

Încă un cuvânt

— Despre ce a făcut din noi Românii ortodoxia fanariotă —

de PREOTUL ORTODOX

În „Viața Românească”, creația antisămănătoristă a trustului liberal, înfățișându-se astăzi cu totul altfel de ce-a fost odată, d. Mihai D. Ralea un entusiast protagonist al democrației, face un studiu asupra psihologiei poporului nostru, intitulându-l „Fenomenul românesc”. Despre d. Ralea, nou apăruta revistă „Scrișul românesc” spune: „Adăugați, apoi, la grupul atât de bine închiegat al forțelor redacționale, pe d. Mihai D. Ralea, ale cărui articole și studii, pline de o laborioasă și vioae erudiție, întrețin dela o vreme aproape singure energia intelectuală a „V. R.”.”

Și acum iată ce încheieri scoate d. Ralea:

„O astfel de structură intelectuală din care lipsește naivitatea¹⁾ și iluzionismul, exclude fără îndoială și sentimentul religios. Am arătat în altă parte și credința mea e, că Românii au sentimentul religios foarte slab. Găsim la noi conduite de religie naturistă, ori fetișistă primitivă. Superstiția domină; nu se pleacă Marșia la drum, ori nu stau 13 la masă. Nu există însă acea pietate sufletească, făcută din venerație, din adorație, din nevoie de comunicare mistică cu marele tot, care face esența vieții sufletești religioase. Profanarea lucrurilor sfinte prin injurii odioase e foarte curentă la noi și clerul e foarte puțin respectat.

„Găsim poate în țărâtime un anumit bigotism bazat pe frică. Dar acesta nu e încă sentimentul religios făcut dintr'o anumită elevațiune sufletească. Când lipsește naivitatea și iluzia și când domnește luciditatea și bunul simț, e greu să prindă credința. Educația noastră religioasă de veacuri a fost neglijată.²⁾ Ea nu se poate improviza imediat.

„Va trebui mult de lucrat în această direcție. Vor trebui poate schimbate condițiile vieții morale și sociale ca să poată începe după aceea educația religioasă”.

Și în nota pusă sub pagina privitoare la nerespectarea clerului citim: „Iată câteva din proverbele caracteristice cari arată atitudinea poporului față de preot: „Popa mânăncă și după viu și după mort. Popa are mână de luat

nu de dat. Fă ce-ți zice popa, nu ce face el. Semnul nenorocului e să întâlnești un popă: l-a ieșit popa înainte. Se va zice clericalismul e una și religiozitatea e alta. Da, dar numai teoretic. De obicei, când adori pe Dumnezeu, adori și instrumentul său”.

*

Chestiunea are o latură mult mai gravă, decât ne-o înfățișează d. Ralea. În halul acesta de pseudo-religiozitate se înfățișează mai toată ortodoxia. Este urmarea păcatelor dela cea mai păcătoasă dintre curți, curtea bizantină creată de Constantin cel mare cu nădejdea, că o va scăpa de mizeriile curții și curiei păgâne din Roma. Urmare agravată apoi prin marea schismă, expiind blestemul care a lovit tot Orientul. Nu se poate înfățișa mai bine o biserică care e în mâna statului. Apoi însăși tradiția bisericii Orientului e pseudo-religioasă. În Orient n'a existat un creștinism cu fruntea sus. Sfântului Vasile, împăratul Iulian, spune Mineiul, i-a oferit fân. Sf. Grigore teologul n'a putut rămâne în 381 președintele Sinodului II ecumenic și arhiepiscop la Constantinopol. Sf. Ioan Gurădeaur, deși ajunsese prin elocvența sa atoate cuceritoare să i-se spună: „Decât gura lui Ioan să tacă, mai bine să-și opriască soarele razele sale”, a ajuns să fie judecat „ad quercum”, în codru, și trimis în exil. Și acești trei sunt gloria ortodoxiei. Pe bietul Origen l-au răbdat câteva sute de ani, apoi însuși Iustinian, unul din cei mai mari împărați ai lumii l-a osândit, deși nu era ei eretic de tot, ei l-au făcut eretic ultra. Copronim pe patriarhul său cu ochii scoși l-a plimbat călare pe un măgar, dar cu fața spre coadă, nu firesc cum se'ncalecă, tot Constantinopolul. Sf. Ignatie câte n'a pățimit. Insuși Photie, cu toată învățătura lui, a pierdut scaunul. În vremea încercărilor de împăcare cu Roma, Constantinopolul își avea la tronul patriarhal candidatul cu două concepții despre biserică latină: Dacă i-se da tronul nu era eretică, dacă nu i-se da, era.

Practica constantinopolitană a trecut și la noi. Radu cel mare, deși mare, n'a putut suferi pe sf. Nifon: „Du-te Părinte la Dumnezeu, că ne strici obiceiurile”. Mavrocordat, un venetic degradează la treapta de simplu monah pe un ierarh de talia lui Antim Ivireanul și apoi îl înecă sălbatec în Mărița.

Cum vrei să fie religios un popor, o ortodoxie ale cărei cele mai autentice valori sunt tratate criminal de moșicește? N'au dreptate catolicii să zică: „Graeca fides, nulla fides”.

Au avut și Papii captivitatea lor babi-

* Publicând acest nou articol al autorului, fără a-i aduce vre-o modificare în punctele privite prin prizma ortodoxiei, o facem anume pentru a scoate pe confrății dela „Legea Românească” a Preasfințitului Ciorogariu din rătăcirea de-a crede că „preotul ortodox” nu este decât „cutare clarissim dela Blaj, deghizat de ocazie”
N. R.

¹⁾ Despre naivitate există proverbul franțuzesc: Malin comme un enfant, naïf comme un savant.

²⁾ În deosebi dela 48 și dela secularizare.

lonică la Avignon, dar dignitatea papală n'a fost atinsă. Se certau cardinalii și-și făceau mendrele, dar păcatele lor au fost spre învățătură.

Este cazul în ortodoxie?

Știu bine, văd bine, că azi chiar în ortodoxia noastră dacă vrei să fii preot al lui Dumnezeu trebuie să alegi: ori să te sinucizi, ori să te expatriezi, ori să devii cel din urmă ticălos, fără suflet și fără nici o directivă.

Desigur, e ceva, de vreme ce oameni de cultură, mânați numai de un superior interes științific ajung să spună: „Vor trebui poate schimbate condițiile vieții morale și sociale ca să poată începe după aceea educația religioasă“.

*

Până în veacul X, noi am practicat ritul latin. Spune și cronicarul de Papa frumos — Formosus —, când am rupt-o cu Apusul și episcopatul bulgar a dat poruncă să se taie limba preoților de peste Dunăre, deci cari vor mai îndrăzni să slugiască latinește. Vrea să zică, după atâtea veacuri dela colonizare s'a dat o altă direcțiune creștinismului nostru. Slavonismul și apoi grecismul ne-a ținut de parte de tainele creștinismului.

De aceea, și în sprijinul tezei dlui Ralea, putem spune durerosul adevăr că n'avem nici un sfânt național. Biserica Răsăritului are sfinți făcuți de foarte curând, desigur mici, dar sfinți.

Dacă situația e așa, și așa este, dacă ortodoxismul nostru nu ne-a dat nici un sfânt cum ne-au dat Grecii — Romeii — pe sf. Parascheva și sf. Ioan dela Suceava, Bulgarii pe sf. Filoteia și pe sf. Dimitrie Basarabov, dacă în sfârșit, „vor trebui schimbate condițiile vieții noastre naționale din punct de vedere moral, avem orizonturi largi și larg deschise spre Roma: prin Blajul unirii.“

Pâinea săracilor. După o întrerupere de aproape 10 ani, școlile Blajului au ajuns din nou în situația de-a putea împărți, deocamdată ce-i drept numai în proporții destul de reduse, așa numiții „țipăi“ ai Blajului, cunoscuți de întreagă lumea românească.

Incepând cu ziua de 15 Februarie c. s'a

reinființat anume fundațiunea de pâine a săracilor și dela această zi un număr de 60 de elevi, buni dar lipsiți, ai școlilor noastre vor purta din nou, tot la 5 zile, cu mândrie tradiționalul „țipău“, care va scădea considerabil cheltuielile întreținerii lor la școala și mai ales grija părinților.

Fondul acestei pâini se alimentează deocamdată numai din o „rezervă“ făcută din vechile moșii fundamentale și învoită în acest scop din partea statului. Cu timpul se speră să i-se mai poată adăuga, fie dela stat, fie de aiurea, și alte resurse, cari să facă din modestul început de azi iar vechea sărbătoare a „țipăilor“, când toți elevii buni și lipsiți — azi cu sutele — se vor putea împărtași de binefacerea acestei adevărate pâini a săracilor.

Să dea Dumnezeu să putem vedea și aceasta cât mai curând.

Pe marginea proiectului pentru legea cultelor. În numărul dela 7 Februarie c. al ziarului „Dimineața“, d. Tiberiu Vornic publică un luminos articol asupra legii cultelor, din care ne simțim datori a reține următoarele părți, referitoare la faimosul articol 41:

„În zadar s'ar tăgădui subtilitatea tendențioasă a acestui articol, merit să provoace grave turburări. El încurajează în mod vădit campania de cucerire a credincioșilor pornită de biserica „dominantă“ și, implicit, campania pentru desființarea materială a celorlalte confesiuni și mai ales a uniților.“

„Oricât ar fi de savantă redacțiunea legii, ea nu poate substitui un temei de pace religioasă bazat pe simțul de dreptate. În adevăr, chestiunea nu se poate pune pe numărul credincioșilor cari trec dela un cult la altul. O parohie greco-catolică are de o pildă două mii de suflete. Din acestea, trec la ortodoxie o mie și două trei sute, dar rămân opt sute. Avera bisericească este însă a parohiei greco-catolice... și parohia rămâne. Ființa ei morală și juridică este întreagă și plecarea unei părți a credincioșilor nu știrbește cu nimic plenitudinea drepturilor anterioare. În cartea fonduară nu se va putea opera sub nici un motiv, transmisiunea

dreptului de proprietate — parțial ori integral — asupra celor plecați, câtă vreme vechea parohie există și refuză să semneze un act valabil...“

„Dar proiectul guvernului prevede, în cazurile de treceri parțiale, că parohia veche va acorda convoiului pribeag: o despăgubire proporțională. Această dispoziție e o absurditate. Întâiu de toate e o imposibilitate morală. Imaginați-vă vechea parohie profund sguduită de ruptură, forțată să plătească bani grei, celor cari pleacă trântind ușile. E o umilire, la care nu-i permis nimănui să supui pe credincioșii statornici. Dar, e și o imposibilitate materială. Avera bisericești — biserica și casa parohială — sunt averi moarte, neproducătoare. Evaluate proporțional, la valoare curentă, ele reprezintă însă sume considerabile. Biserica și interiorul ei, e pretutindeni o avere importantă. De unde să plătească vechea parohie, jumătate din valoarea acestor imobile — deopildă —, când ele nu raportează nici un venit și când obligațiunea de a achita asemenea sume, e pe lângă o sfidare și o aparență de „bir de război“ — o ruină sigură pentru cei rămași.“

„Și de ce să plătească? Parohia a fost proprietară. Indiferent de cifra credincioșilor și de variabilitatea ei, parohia rămâne persoană morală și juridică. O colectivitate, la care cifra e inoperantă...“

Mitropolitul Blajului — „arbitrul situației politice“. Așa o spune d. Tudor Popescu în noua sa gazetă „Națiunea dominantă“, care, săptămână de săptămână, îmbie cititorilor săi „dominanți“ cele mai amuzante „ghiveciuri“ de ordin bisericesc, social, politic și altele. Adânc convins de adevărul infalibil al inepțiilor sale, d. Tudor și-le prezintă cu atâta spontaneitate și căldură, încât dacă n'ai ști, că omul acesta ține cu toată puterea, ca afirmațiile lui să fie luate în serios, a-i fi ispitit să le pui alături cu cele debitate de faimosul „Göre Gábor“ alui Gárdonyi Géza.

Și acum să vedeți, cum devine cazul, ca mitropolitul Blajului să fie arbitru actualului situații politice. Scurt și cuprinzător:

☐ ☐ Foia „Unirii“ ☐ ☐

Actualități

Averile bisericești

Subiectul averilor bisericești în provincia mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș *)

de Dr. Zaharia Boila

Averile bisericești nu sunt nici ale parohiilor, nici ale credincioșilor, nu sunt nici ale statului, ori ale clerului, ci sunt ale bisericii. Arătând până acum latura negativă a tezei, vom demonstra aici partea ei pozitivă prin următoarele:

1. Așa ne învață legile din trecut și canoanele bisericii noastre greco-catolice.

Legile ungare, austriace și ardelene, până azi în vigoare în Transilvania, acordă deplină libertate bisericilor, ca ele să-și întocmească regulile lor: unde, când, și cum să înființeze

*) În pragul luptelor ce ne așteaptă pe chestia proiectului referitor la noul regim al cultelor, d. Dr. Zaharia Boila, avocatul arhiepiscopiei noastre din Blaj, ne surprinde cu o broșură de cea mai mare actualitate despre: *Chestiunea averilor bisericești*. Analizând momentele de căpetenie ale chestiunii, și indicând pretutindeni temeuri de drept pe cari razimă punctul de vedere al bisericii noastre, autorul a făcut o lucrare deosebit de

și să desființeze parohiile lor, și cum să-și administreze averile.

Prin urmare, nu statul, prin legi speciale, ci biserica prin canoanele sale are dreptul și datoria să determine caracterul și soarta averilor bisericești.

Să vedem dar în primul rând ce zic canoanele. În *Conciliul II provincial Tit. VI. cap. I.* se definește astfel concepțiunea averii bisericești: „averea bisericească cuprinde tot ce posedă biserica și școala catolică, ca atare, atât în edificii ori alte realități imobile, cât și în drepturi personale ori fonduri și fundațiuni“...

În conciliul II provincial (§§-ii 5, 6, 7, cap. III. Tit. VI) se condiționează chiar adesiunea Sf. Scaun apostolic pentru „înstrăinarea“ averii bisericești.

Mai târziu acest decret s'a modificat în sensul, că este suficientă aprobarea episcopului (arhiepiscopului).

La tot cazul, nici parohul, nici parohienii nu dispun de această avere, ci parohul beneficiază numai, iar parohienii în mod indirect concurg în administrarea averilor bisericești. Decretul regal Nr. 3142/1784 interzice persoanelor bisericești înstrăinarea averilor bisericești.

În *statutele arhiepiscopale din anul 1924*

folositoare, care va putea aduce mult bine. O parte a studiului său, cea referitoare la subiectul averii bisericești (argumentele pozitive), pe care o socotim cea mai importantă, o reținem și noi aici pentru orientarea cititorilor noștri.

N. R.

(cari sunt un fel de regulament de aplicare a decretelor Conciliilor) se accentuează, că parohul și curatorul *administrează* numai averea parohială, dar sunt datori să înainteze rațiunile bugetare, dările de seamă, ale parohiilor pentru aprobare, Consistorului arhiepiscopesc. În §. 6 cap. III al statutelor se spune: „Decumva necesitatea imperativă, ori ceva utilitate evidentă ar cere înstrăinarea ori îngreunarea cu împrumuturi, ori cu servituți, a averii bisericești, *totdeauna trebuie să se ceară în scris consensul și concesiunea P. Ven. Consistor. arhiepiscopesc*, pe calea oficiului protopopesco“.

Așadar legile și regulamentele bisericești indică în mod clar pe proprietarul averilor bisericești: care e însăși biserica. În tot cazul nicăiri, năicând, nimeni, n'a afirmat nici printr'un singur cuvânt, că „parohia“ sau „parohienii“ sunt proprietarii averii bisericești și nu reiese asta, nici în mod indirect, din dispozițiunile concrete sau tezele generale adoptate.

2. Așa ne învață și distinși canoniști ai bisericii ortodoxe.

Dar nu numai legile civile în vigoare, nu numai legile bisericești, ci chiar mari canoniști ai bisericii ortodoxe din Transilvania, ca Andrei baron de Șaguna, au reprezentat în întregimea ei teza noastră.

Astfel fostul episcop al Zarei, *Nicodem Milaș*, în cartea sa „Dreptul bisericesc orientat“ pag. 425 §. 157 alin. prim și doi, spune:

„...Astăzi, cum toată lumea vede din ziare — spune d. Tudor —, partidul național-țărănesc a pornit ofenziva pentru returnarea guvernului, sau „marea bătălie”, cum îi spun ziarele. Deși a pornit dela lași și va colinda și prin alte părți, ea se va decide în Ardeal și anume prin voința mitropolitului Blajului.

„Acesta amenință astăzi direct guvernul: Dacă nu faceți legea cultelor și nu modificați art. 41, așa cum cer eu; dacă nu o faceți acum și nu ratificați concordatul imediat, atunci... cădeți dela guvern!”

„Guvernul liberal știe că așa este! Și nu vrea să cadă dela guvern.

„Acesta este adevărul adevărat al cauzei politice de astăzi...” —

Și în fața acestor „năzbătii” debitate cu cea mai deplină seriozitate, nu numai că nu se găsește nici un prietin „dominant”, care să-l aducă pe d. Tudor la realitate, oprindu-l și mai compromită biserica, ci mai curând i-se face, prin foile ortodoxiei dela noi, o largă propagandă, îndemnând lumea să citească și sprijinească ineptiile dlui Tudor.

Să le fie de bine!

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. Ioan C. Șiara din Vințul de jos vprotopop onorar, iar pe p. Simeon Deac paroh la Găbud.

Pentru Șoimșul. Pe urma indemnurilor făcute în aceste coloane, și a celor date, prin circulare, din partea tuturor Ordinariatelor bisericii noastre, contribuțiile pentru refacerea acestei parohii, năpăstuite de ortodoxia sibiană, au început să curgă și p. I. Suciu de acolo ne trimite, cu multă mângâiere, întâia listă a celor ce au ținut să le vină în ajutor. Este următoarea: Dr. T. Stanca, medic, Aleșd și Șt. Roșianu prof. Blaj, câte 500 Lei; I. Nistor prof. Mediaș, Al. Rusu, preot, Jucul de jos și T. Crișan, vicar, Hașeg, câte 200 Lei; V. Gergely prof. Ghimeșfăget și fiica Valeria învățătoare, V. Tatar, preot Bistrița, N. Coroiu preot Buciumșasa, Dr. L. Dragomir, medic, Cluj, V. Stoian, preot Ghijasa de sus și Val. Suciu, prof. Blaj, câte 100 Lei. — Sunt, dupăcum vedem, sume destul de mici, dar trimise din toate părțile bisericii noastre și asta ne îndeamnă să credem, că această întâie listă nu va ultima.

„Câțiva canoniști occidentali lasă proprietatea averii bisericești comunității bisericești, alții statului, alții bisericii întregi.

„După dreptul canonic al bisericii orientale comunitatea bisericească nu poate fi subiectul proprietății bisericești...”

E împede nu-i așa?

Și acum iată ce zice primul mitropolit ortodox din Transilvania, *Andretu baron de Șaguna*, în cartea sa „Dreptul canonic” pag. 192 § 232, despre averile bisericești.

„Canoanele învață, că averile bisericești sunt proprietăți ale religiei, ai cărei creștini le-au fondat acele spre scopuri religioase și filantropice... cumcă episcopului i se cuvine purtarea de grijă pentru lucrurile bisericești, ne învață *canonul 38 apostolesc*, care prescrie: *că episcopul să aibă purtare de grijă a tuturor lucrurilor bisericești*... Iară că numai cu aprobarea episcopului se pot face cheltuieli din averile bisericilor parohiale, despre aceasta ne învață *canonul 41 apostolesc*, care demândă: *că episcopul să aibă postestate asupra tuturor lucrurilor bisericești, că dacă sufletele cele scumpe ale oamenilor i-s-au încredințat lui, cu mult mai mult a porunci pentru bani*...”

Rezumăm deci: *Averea bisericească, de ori unde, este a bisericii întregi.*

Dar dacă este a bisericii, și nu a credincioșilor, atunci în baza cărui text de lege și în virtutea cărei norme de drept, credincioșii,

Locale. Dumineca viitoare, a lăsatului de carne, va predica în catedrală p. Dr. Victor Macaveiu, canonic mitropolitan.

— Dl Theodor Capidan, profesor la universitatea din Cluj, a ținut Dumineca trecută a doua conferință în cadrele *Extensiunii universitare*. El însuși un macedo-român, care a căutat să se specializeze în chestiile istorice și filologice cari privesc pe frații săi de sânge, ne-a orientat cu deplină competență asupra vechimei și însemnătății istorice pe care o au Macedo-Românii, în număr de vre-o 700 mii, împărțiți azi în trei state, și având majoritatea în hotarele Greciei, cea mai mare dușmană a elementului macedo-român. Lucrând mână în mână cu patriarhia dela Constantinopol — care, consecventă tradițiilor sale din trecut, stă să întrecă statul în străduințele sale de desnaționalizare a elementelor străine —, statul grecesc constituie o reală primejdie pentru frații noștri din Macedonia. O scoatere a lor din noul stat al Greciei este, pentru multă vreme cel puțin, o utopie, dar a-i scăpa de sub influința adânc păbubitoare a patriarhiei din Bizanț, nu este un lucru imposibil. Și d. prof. Capidan, relevând încercările făcute în această direcție prin anii 80—90 ai veacului trecut, a lăsat să se înțeleagă, că astăzi, mai mult decât oricând, singur o unire cu Roma ar putea să salveze sufletul românesc al fraților noștri din sudul Balcanilor. — Măine va vorbi d. prof. O. Ghibu, despre chestiuni de presă.

— Măine, în 12 Februarie c. la orele 9 seara se aranjează din partea *Reuniunii femeilor române din Blaj* o *serată dansantă* în saaloanele hotelului *Central*. În ordinea de dans nu figurează nici unul dintre jocurile *moderne*, iar *costumele naționale* sunt obligatoare pentru dame — două lucruri cari fac Reuniunii noastre o cinste deosebită.

Iarăși reforma învățământului secundar. Actualul ministru al instrucțiunii publice, d. Dr. C. Angheliescu, căruia se datoresc și alte legi școlare mai nouă, ține să înfăptuiască cu orice preț și reforma învățământului secundar. Proiectul, pe care vrea să-l depună în curând pe biroul parlamentului, are următoarele idei călăuzitoare: *Învățământul secundar*

cari trec dela o confesiune la alta, duc cu sine partea „cuvenită” (?) din averea bisericească?!

Nimeni nu poate dispune, decât despre averea ce este a lui. Asupra averii altuia nu poți dispune. Prin urmare credincioșii, nefiind proprietarii averii bisericești, pot să treacă dela o confesiune la alta, fiindcă libertatea conștiinței trebuie respectată, dar de averea bisericească nu pot nici ei, nici nimeni altul să se atingă.

Legiuitorul ungar a prevăzut conflicte de asemenea natură, și în *art. 7 al legii XX din 1848* (o lege în vigoare și azi) *dispune lămurit:*

„În cazuri de treceri dela confesiunea greco-catolică la cea greco-orientală, și invers, *averea bisericească rămâne în posesiunea credincioșilor dela confesiunea veche*...”

Dar nu numai din legea XX anul 1848, ci și din alte legi, tratând afacerile cultelor, reiese în mod evident intențiunea legiuitorului de a reține averea bisericească pe seama bisericii, din care respectivul credincios sau respectivii credincioși au ieșit.

Iată ce spune *art. 43 al legii XLIII 1895:*

„Cine trece dela o confesiune la alta, *este dator să plătească toate impozitele confesiunii dela care a trecut* și cu care ar fi în restanță până în ziua trecerii”.

Ce însemnează asta?! Evident, că dacă credinciosul, care trece, este constrâns să plătească restanțele vechei sale confesiuni, *nici un drept nu poate avea asupra averii bisericești, și cu atât mai puțin are dreptul să*

va dura 7 ani, având 2 cicluri. Ciclul inferior (gimnazial) va fi de 3 ani, iar ciclul superior (liceul propriu zis) de 4 ani. Trecerea dela ciclul inferior la cel superior se va face în baza unui examen. Ceice nu vor putea trece acest examen vor avea calea deschisă spre învățământul practic. Pentru ceice vreau să urmeze la universitate se menține bacalaureatul. În locul actualei cl. VIII, care se desființează, se va introduce anul preparator al cursului de specializare în universitate. Proiectul mai prevede introducerea examenelor integrale de fine de an în toate clasele.

† **Ioan Moldovan**, casierul băncii *»Patria«* din Blaj, s'a stins după scurte suferințe în Clinica din Cluj, la 9 Februarie c. în anul 66 al vieții. Il deplâng numeroase rudeni, cărorora le transmitem și pe această cale condoleanțele noastre. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii”

B. Cluj. Până în momentul, când încheiem foaia nu știm că proiectul noului regim al cultelor să fi fost depus la Senat. Se da însă ca sigur, că va fi depus zilele acestea.

»Vestitorul«. Oradea. Aprobăm pe deantregul concluziile pe cari le faceți în ultimul număr sub titlul: *Legea cultelor*. Nu putem fi însă de acord cu premisele acelor concluzii, și mai cu seamă nu putem admite teza, că dupăce religia ortodoxă e *»dominantă în stat«*, ar fi numai natural ca „toate legile să fie în favorul ei”. Falșă în sine, această teză se împotrivesc direct și „egalei protecțiuni” înscrisă în Constituție, iar afișată — fie și la partea neoficială — într-un organ oficial al bisericii noastre, care a hotărât să lupte până în cele din urmă contra articolului „criminal” din proiectul de lege al dlui Lapedatu, înseamnă de drept o dezertare dela datorie. Refuzăm deci a crede, că această teză ar avea vre-o legătură, cât de mică, cu vederile oficialității eparhiei noastre de Oradea și Vă rugăm foarte mult ca pe viitor să participați la luptele bisericii noastre cu mai multă respectare a cuvântului celor ce conduc aceste lupte. Că „socotelile lui Dumnezeu trec peste socotelile oamenilor, mai ales dacă aceștia sunt inspirați de satan”, poate fi foarte adevărat, dar nu mai puțin adevărat este, că aceste socotele nu pot intra, sub nici un cuvânt, ca element „tactic” în luptele noastre.

M. Sibiu. Am citit și noi, cu înduioșare, necrologul publicat în fruntea ultimului număr al „Telegrafului”. Era oarecum fatal, că marele ortodox V. Goldiș, care — cum atât de nimerit o spune necrologul — „din ortodoxia sa și-a făcut o foarte sensibilă trambulină politică”, să sfârșească prin a fi excomunicat din sinul ortodoxiei. Este soarta tuturor farsorilor. — Și fiindcă în fața mormântului deschis a marelui mort — căruia nu credem să i-se voteze funeralii naționale — se cade să ne descoperim și noi, Vă rugăm să transmiteți din partea noastră „indoliatei familii” condoleanțele cele mai adânc simțite.

ducă o parte — „cuvenită lui” — din această avere, la confesiunea unde a trecut.

Pentru șovinii lipsiți de orice mentalitate dreaptă și prudentă, vom arăta aci și *părerea legiuitorului modern român*... și cităm aci dispoziția *art. 50 al legii pentru persoanele iuridice (1925): »Asociații, cari se retrag sau cari sunt excluși, n'au nici un drept asupra avutului social«.*

Cu alte cuvinte, legiuitorul modern român, ca și legiuitorul vechiu, premergătorul lui, au una și aceeași părere despre soarta averilor asociației fără scop lucrativ, în caz de trecere a membrilor, și anume: ele rămân în proprietatea asociației.

Așa fiind, nu înțelegem nici de cum teza forțată de redactorul proiectului de lege a cultelor, care nu ține seamă nici de legiuirea de până acum, nici de doctrină, nici de legiuirea prezentă analoagă, ci făurește o normă sui generis, nemulțumind o lume întreagă, de dragul unor meschine interese politice.

Prin urmare rezumăm: În conformitate cu legile existente, *averea bisericească este a bisericii în întregimea ei, iar în caz de treceri a credincioșilor, dela o confesiune la alta, averea rămâne tot bisericii, căreia au aparținut credincioșii, cari au trecut.*

Citiți și răspândiți: „UNIREA”

„Telegraful român”. Sibiu. Fiindcă nu voim să vă moleșim prea mult în timpul marelui dureri ce vă încercat prin decesul neașteptat al unui ortodox atât de fruntaș, cum a fost d. Vasile Goldiș, răspundem numai foarte pe scurt, că tot ce a adunat colaboratorul DVoastră (v.) în articolul său din numărul dela 5 Februarie c. sunt locuri atât de comune, încât nu merită atenția unui răspuns. Românașul a început să sufere și el de febra ortodoxiei „sibiene”, și cum pare a fi încă destul de tinăr, sperăm să-l vindecăm de-abinele prin reproducerea, într'un număr apropiat, a părerii ce o are d. T. Argezi („Scrișul românesc”, Ianuarie) asupra „creștinismului românesc în înțelesul propriu al cuvântului”, cum îi spune d. (v.) ortodoxiei.

„Legea românească”. Oradea. Așteptând „urmarea” ne rezervăm pe mai târziu observările și asupra celor scrise sub titlul „Roma locuta” în numărul DVoastră dela 1 Februarie. Ținem doar să rectificăm greșala, că „preotul ortodox” ar fi „un clarissim deghizat”, care „ar fi putut să-l ajute pe Papa în susținerea tezelor sale”. Nu, domnilor, „preotul ortodox” este cu adevărat ortodox, decât, în adevăr, nu este din „speța ardelenă a ortodoxiei habotnice”.

Oficiul parohial Bozed. Pe anul trecut n'a fost achitat abonamentul. Astfel suma trimisă s'a contat pe acel an.

Dr. P. Caransebeș. Confirmăm primirea sumei de Lei 200. Numerii reclamați i-am trimis a doua oră.

C. Bistrița. Abonamentul e achitat până la 30 VI 1928. Suma trimisă am primit-o.

N. Aiud. Confirmăm primirea sumei de Lei 200, abonament pe anul curent.

A. Zlatna. Chităm primirea sumei de Lei 200, abonament pe 1928.

Dr. P. Abrud. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

S. Dumbrăveni. Am primit abonamentul pe anul curent.

L. Someș-Odorhei. Confirmăm primirea sumei de Lei 200.

I. Calvasăr. Abonamentul pe anul curent l-am primit.

Dr. R. Oradea. Am primit abonamentul pe anul curent.

M. Piatra. Chităm primirea abonamentului pe 1928.

Biserica gr.-catolică din Zamsâncraiu

Nr. 1—1928

Publicațiune de licitație

Se publică spre cunoștință generală, că în ziua de 4 Martie 1928 la orele 2 d. m. se va ține licitație publică pentru darea în antrepriză a construirii unei noi biserici gr. cat. în comuna Zamsâncraiu, jud. Cluj.

Intrucât construirea se va face din piatră, se pot prezenta și măestri rurali. Planul și condițiunile lucrărilor se pot vedea în orice zi la curatoratul bisericeii. Garanția pentru participare la licitație este de 6%.

Licitația se va ține cu oferte închise. Curatoratul nu se obligă a accepta ofertele cele mai reduse, nici a acoperi cheltuielile de deplasare a celor cari se vor prezenta la licitație.

Zamsâncraiu, la 29 Ianuarie 1928.

Traian Potra
adm. interinal

Ioan Flora
curator primar

Oficiul parohial român unit — Căpâlnea

Publicațiune

Oficiul parohial gr.-cat. din comuna Căpâlnea, județul Someș, publică licitație pentru edificarea unei noi biserici din cărămidă, pe ziua de 16 Februarie 1928 ora 10 a. m.

Prețul de strigare se va stabili la fața locului. Reflectanții sunt obligați a depune vadiu de 10% în numerar, sau în hârtii de valoare. Planul și devizele de cheltuieli se pot vedea zilnic la oficiul parohial.

Reflectanții pot să-și prezinte și alte planuri.

Căpâlnea, la 27 Ianuarie 1928.

Ioan Mureșan
preot.

(440) 2—2.

MOTTO:
Cumpărarea unui pian este
o chestiune de încredere

Cea mai mare garanție pentru
aceasta este eminentul renume
al firmei

I. TRISKA

existentă de 58 ani

ca singurul și cel mai
mare magazin de specialitate
în Ardeal. -- Reprezențanța
generală a marcei mondiale:

F Ö R S T E R

P I A N E

Se pot cumpăra și pe lângă
condițiuni de plată în rate
mai lungi

CLUJ, Strada Șaguna Nr. 14. Telefon: 4—19.

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericești. Vesminte din cele mai bune ștofe.

Prapori de mătase din Damasc. Candelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. Potire cadelnițe, picside, epitrafire.

Fabrică de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabrică clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit dela 10—500 kgr. Prețurile cele mai solide.

Vasile Hoza

Sibiu, Piața Prințul Carol Nr. 6.

(97) 31—?

Reuniunea de Consum societate pe acții — Bouțariu de jos

CONVOCARE

Reuniunea de Consum societate pe acții în Bouțariu de jos își va ținea

A XXI adunare generală

la 1 Martie 1928 în localul Institutului la orele 11 a. m. la care On. acționari sunt rugați a lua parte în persoană, sau prin delegați. La caz, că nu se vor prezenta în numărul recerut de statute, adunarea se va ținea în 8 Martie 1928

PROGRAM:

1. Raportul direcțiunii despre agendele Institutului pe anul XXI de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutului.
4. Alegerea alor 5 membri în direcțiune, conform statutelor.
5. Alegerea alor 3 membri în comitetul de supraveghiere.
6. Eventuale propuneri.

Direcțiunea

Active	Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1927	Pasive	
1. Cassa în numerar	81,171.04	1. Capital social	40,000.—
2. Mărfuri în prăvălie	37,537.91	2. Fond de rezervă	22,200.—
		3. Fond dubioase	22,761.75
		4. „ Cultural	5,000.—
		5. „ Disponibil	3,000.—
		6. „ Filantropic	494.20
		7. Div. neridicate	156.—
		8. Profit curat	25,097.—
	<u>118,708.95</u>		<u>118,708.95</u>

Eșite	Profit și Pierderi 31 Decemvrie 1927.	Intrate	
1. Spese generale	5,638.50	1. Profit la mărfuri în an. 1927	79,619.50
2. Salare	37,000.—		
3. Imposit	11,884.—		
4. Profit curat	25,097.—		
	<u>79,619.50</u>		<u>79,619.50</u>

Bouțariu de jos, la 31 Decemvrie 1927

Romul Raca, m. p.
director

Alexandru Birsila, m. p.
Iosif Agliceriu, m. p.
membri în direcțiune.

Ioan Boldea, m. p.

Contul bilanțului și al profitului l-am examinat și l-am aflat exact și în consonanță cu cărțile principale și auxiliare

Petruți Raca, m. p.

Domnosie Raca, m. p.
comitetul de censored.

Zachiel Maciovan, m. p.